

РУЩАК І. Я.,
аспірант кафедри конституційного
і адміністративного права
(Навчально-науковий
Юридичний інститут
Національного авіаційного університету)

УДК 342.922:352

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇХ ПОСАДОВИХ ОСІБ

Статтю присвячено дослідженню комплексу питань, пов'язаних із визначенням правил підсудності адміністративних справ за участю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, які створюють умови для об'єктивного, повного й швидкого вирішення публічно-правових спорів і реалізації людиною права на судовий захист.

Ключові слова: підсудність, адміністративна справа, адміністративний суд, судовий захист, органи місцевого самоврядування, посадові особи.

Статья посвящена исследованию комплекса вопросов, связанных с определением правил подсудности административных дел с участием органов местного самоуправления и их должностных лиц, которые создают условия для объективного, полного и быстрого решения публично-правовых споров и реализации человеком права на судебную защиту.

Ключевые слова: подсудность, административное дело, административный суд, судебная защита, органы местного самоуправления, должностные лица.

The article investigates the issues of complex issues relating to the jurisdiction rules of administrative cases involving of local authorities and their officials, which creates conditions for the objective, full, quick resolution of public legal disputes and realization of human rights to judicial protection.

Key words: jurisdiction, administrative case, administrative court, judicial protection, local governments, officials.

Вступ. Ефективність виконання адміністративними судами завдання щодо захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб, прав та законних інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин безпосередньо залежить від досконалості процесуальних норм, у тому числі тих, що визначають правила підсудності справ адміністративним судам. Дотримання правил, передбачених адміністративним процесом, є запорукою розгляду справ протягом розумного строку, оскільки зволання може призвести до неможливості поновлення порушених прав і законних інтересів, а також однією зі складових права на справедливий суд.

Значну увагу дослідженням інституту підсудності адміністративних справ приділяли такі вчені, як С.В. Ківалов, А.М. Колодій, Г.О. Пономаренко, А.Т. Комзюк, Р.С. Мельник, В.М. Бевзенко, Е.Ф. Демський, Р.В. Ватаманюк та інші.

Постановка завдання. Метою статті є з'ясування теоретико-практичних засад визначення підсудності адміністративних справ за участю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Результати дослідження. Розвиток інституту адміністративної юстиції тісно пов'язується зі зростанням ролі судів у розгляді публічно-правових спорів між органами державної влади, місцевого самоврядування та громадянами.

За слушним твердження А.М. Колодія, вітчизняне законодавство чітко встановлює критерії розмежування повноважень. Особливо детально регламентується інститут підсудності. Так, серед низки правових інститутів, що процесуально й організаційно визначають основи побудови системи правосуддя України, важливе місце посідає інститут підсудності. Його правила встановлюють, який конкретно суд має розглянути ту чи іншу справу в межах першої інстанції. При цьому питання про встановлення суду та його складу вирішується з огляду на те, який суд є найбільш пристосованим для розгляду конкретної справи по суті. На сучасному етапі судово-правової реформи, зокрема, інститут підсудності набуває особливо значення як ступінь влади, що надається суду [1, с. 22].

У навчальних і наукових працях із теорії й практики адміністративного судочинства поняття «підсудність» пропонується розглядати як розмежування компетенції між окремими ланками судової системи (судами першої інстанції, апеляційними, касаційними) та між судами однієї ланки щодо розгляду й вирішення адміністративних справ. Підсудністю є перелік (коло) адміністративних справ, вирішення яких віднесено до компетенції певного адміністративного суду. Таким чином, поняття підсудності пов'язується з поняттям юрисдикції й компетенції адміністративного суду, його конкретизацією. Правила підсудності у своїй сукупності складають алгоритм визначення компетентного адміністративного суду для розгляду та вирішення конкретної адміністративної справи [2, с. 49; 6, с. 59].

Правила підсудності справ конкретному суду визначаються за допомогою комплексу правових норм, що дозволяють розмежувати компетенцію адміністративних судів щодо розгляду й вирішення спорів, однією зі сторін яких є орган місцевого самоврядування та його посадова особа.

Регламентації питань підсудності адміністративних справ присвячуються норми ст. ст. 18–22 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [3], у яких передбачаються такі її види, як предметна (родова), територіальна (просторова), інстанційна (функціональна) [2, с. 49].

На підставі осмислення норм ст. 18 КАС України предметну підсудність адміністративних справ за участю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб може бути охарактеризовано певним чином.

Так, місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні адміністративні справи, у яких однією зі сторін є орган чи посадова особа місцевого самоврядування, посадова чи службова особа органу місцевого самоврядування, крім тих, які підсудні окружним адміністративним судам (п. 1 ч. 1 ст. 18 КАС України), усі адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності (п. 2 ч. 1 ст. 18 КАС України), усі адміністративні справи щодо спорів фізичних осіб із суб'єктами владних повноважень із приводу обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, отримання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат і пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг (п. 4 ч. 1 ст. 18 КАС України).

Щодо адміністративних справ, у яких однією зі сторін є орган чи посадова особа місцевого самоврядування, посадова чи службова особа органу місцевого самоврядування, крім тих, які підсудні окружним адміністративним судам (п. 1 ч. 1 ст. 18 КАС України), варто взяти до уваги значну кількість дискусійних питань, пов'язаних із реалізацією цієї норми. Тому юридичну конструкцію останньої нами буде проаналізовано більш детально далі.

Проаналізуємо категорію *адміністративних справ із приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності* (п. 2 ч. 1 ст. 18 КАС України). Відповідно до п. 3 ч. 3 ст. 17 КАС України юрисдикція адміністративних судів не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень. Такі справи визначаються ст. 221 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. та розглядаються районними, районними в містах, міськими чи міськрайонними судами в порядку, встановленому цим кодексом [4]. Адміністративні суди не вирішують такі справи, однак вони за відповідними позовними заявами мають повноваження на перевірку законності вирішення таких справ іншими органами (крім судів). Саме такі справи підсудні місцевим загальним судам як адміністративним судам.

Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 17 КАС України юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів або правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності [5, с. 72]. До правових актів індивідуальної дії належать також рішення (постанови) про притягнення фізичних осіб до адміністративної відповідальності, прийняті суб'єктами владних повноважень (крім суду). Оскарження рішень (постанов) суб'єктів владних повноважень у справах про адміністративні правопорушення здійснюється шляхом подання адміністративного позову до місцевого загального суду як адміністративного суду. Відповідачем щодо рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності поряд з іншими можуть виступати адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад, а також виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад [6, с. 278].

Таким чином, крім традиційних суто управлінських повноважень, органи місцевого самоврядування можуть реалізовувати юрисдикційні повноваження, а всі адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності їх у справах про притягнення до адміністративної відповідальності підсудні місцевим загальним судам як адміністративним судам у порядку адміністративного судочинства.

Проаналізуємо категорію *адміністративних справ щодо спорів фізичних осіб із суб'єктами владних повноважень із приводу обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, отримання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат і пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг* (п. 4 ч. 1 ст. 18 КАС України). Під час вирішення цієї категорії адміністративних справ необхідно керуватись нормативно-правовими актами України, зокрема Конституцією України, КАС України, рішеннями Конституційного Суду України, законами України, підзаконними нормативно-правовими актами [5, с. 73]. Водночас на практиці виникають труднощі у визначенні питання, чи є сторона в справі органом місцевого самоврядування або ж органом державної влади.

Для правильного вирішення цього питання необхідно звернутись до ст. 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», у якій зазначено, що система місцевого самоврядування включає такі органи: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення. Водночас відповідно до ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Аналіз цих норм свідчить про те, що адміністративні справи, у яких сторонами є відділи й управління виконавчих органів рад, підсудні місцевим загальним судам як адміністративним судам [7, с. 131].

Незважаючи на досконале правове регулювання визначення предметної підсудності таких справ, місцеві загальні суди як адміністративні суди допускають помилки та безпідставно в порядку п. 6 ч. 3 ст. 108 КАС України повертають позовні заяви або в порядку ст. 22 КАС України передають такі справи до окружних адміністративних судів, обґрунтовуючи свої висновки непідсудністю їм цих справ [8, с. 140]. Зокрема, такі помилки місцеві загальні суди як адміністративні суди допускають під час вирішення справ за позовами фізичних осіб до управлінь (відділів) праці й соціального захисту відповідних рад про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання провести перерахунок розміру соціальної допомоги. Так, повертаючи позовні заяви в порядку, передбаченому п. 6 ч. 3 ст. 108 КАС України, вказані суди виходять із того, що в таких справах належним відповідачем, який має залучатись до участі в справі, є Міністерство соціальної політики України (орган державної виконавчої влади). В обґрунтування цієї позиції суди роблять висновок, що така справа є предметно підсудною окружному адміністративному суду, а не загальному суду як адміністративному суду [7, с. 132].

Що ж стосується адміністративних справ, у яких провадження є відкритим, загальні суди як адміністративні суди передають ці справи в окружні адміністративні суди вже за правилами ст. 22 КАС України, притягнувши до участі в справі органи державної влади, а в окремих випадках навіть без притягнення, мотивуючи це тим, що таке притягнення має здійснити

окружний адміністративний суд, якому передається відповідна справа. Такі судові рішення не узгоджуються з процесуальними положеннями адміністративного судочинства, зокрема й нормою ч. 1 ст. 52 КАС України, за змістом якої не допускається заміна, залучення до справи інших сторін, якщо це спричинить зміну підсудності адміністративної справи [9, с. 11].

Спірні питання, пов'язані з діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України, розглядаються в порядку адміністративного судочинства місцевими загальними судами як адміністративними судами та адміністративними судами України. Однією з підстав, використаних у КАС України під час формулювання правил визначення предметної підсудності справ, є суб'єктний критерій. Так, у п. 1 ч. 1 ст. 18 КАС України вказано на категорію справ, у яких однією зі сторін спору є орган чи посадова особа місцевого самоврядування, посадова чи службова особа органу місцевого самоврядування. Аналіз цієї адміністративно-процесуальної норми дозволяє стверджувати, що до місцевих загальних судів як адміністративних можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність таких установ та осіб: 1) органів місцевого самоврядування; 2) посадових осіб місцевого самоврядування; 3) посадових осіб органів місцевого самоврядування; 4) службових осіб органів місцевого самоврядування. З'ясування змісту й обсягу наведених правових понять становить як теоретичний, так і практичний інтерес.

У юридичній науці відсутнє єдине розуміння поняття «орган». Проте, узагальнюючи різні дефініції, можна виокремити характерні для органу ознаки, а саме: створення через певну процедуру, у тому числі через обрання представників органу; наділення повноваженнями; наявність визначеної структури; виконання функцій відповідно до призначення. Заслуговує на увагу думка В.В. Кравченка про те, що орган місцевого самоврядування – це організаційно самостійний елемент системи місцевого самоврядування, який утримується за рахунок коштів бюджетів місцевого самоврядування, районних, обласних бюджетів та являє собою колектив громадян України – депутатів місцевої ради або службовців органів місцевого самоврядування, – заснований у встановленому законом порядку для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування, наділений із цією метою відповідними владними повноваженнями, що реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідної територіальної громади (територіальних громад) [10, с. 461].

З огляду на це територіальну громаду не можна вважати органом, адже навіть її сутність у законодавстві розкривається через термін «жителі», їй не притаманні окреслені ознаки. З наведеного переліку до органів місцевого самоврядування можна віднести ради (сільську, селищну, міську, районну, обласну, районну в місті – у разі утворення), їх виконавчі органи та органи самоорганізації населення. Що стосується останніх, то відповідно до Закону України «Про органи самоорганізації населення» такі органи створюються за відповідною процедурою, легалізуються та в певних випадках набувають статусу юридичної особи. До них віднесено будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, районів у містах, сільські та селищні комітети. Ці органи наділяються владними повноваженнями, їм навіть може делегуватися частина компетенції інших органів місцевого самоврядування. Очевидно, що вони є тими суб'єктами, чії рішення, дії чи бездіяльність можуть бути оскаржені до суду, про що прямо сказано в ч. 1 ст. 28 Закону України «Про органи самоорганізації» [11, с. 79].

При цьому використання в КАС України таких понять, як «посадова особа місцевого самоврядування» та «посадова особа органу місцевого самоврядування», не відповідає термінології законодавства про місцеве самоврядування. Так, у ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та ст. 2 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» наведено дефініцію поняття посадової особи місцевого самоврядування: особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих і консультативно-дорадчих функцій та отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету [8, с. 139]. Із цього постає, що обидва поняття є дещо схожими. Принаймні чіткого їх розмежування не наведено.

На окрему увагу заслуговує розгляд питання про службову особу органу місцевого самоврядування. Хоча в конституційних нормах вжито поняття «службова особа», чинне законодавство, яке регламентує відносини в управлінській сфері, не містить його дефініції. У науковій юридичній літературі сутність цього поняття найбільш вдало розкрито В.Б. Авер'яновим. За його твердженням, службові особи наділяються функціональною вла-

дою, що забезпечує практичне здійснення службових завдань та окремих функцій управління. Вони є представниками так званої адміністративної влади, а тому їхні дії зумовлюють юридичні наслідки для фізичних і юридичних осіб, які не перебувають із ними в службово-правових відносинах. Службові особи також мають право застосовувати заходи адміністративного примусу до учасників правовідносин, які порушують нормативно встановлені правила поведінки [11, с. 80].

Законодавчими актами, якими закріплюються повноваження органів місцевого самоврядування, встановлено, що ці органи мають право здійснювати функції контролю та обліку. Навіть у Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 р. до тих, хто виявляє й запобігає порушенням із боку суб'єктів господарювання, віднесено представників місцевого самоврядування. Особи, які реалізують функції контролю й обліку від імені органів місцевого самоврядування, за своїм статусом є їх службовими особами. Імовірно, що це особи, які обіймають, відповідно до ст. 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», посади спеціалістів виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Отже, у законодавстві про місцеве самоврядування поряд із визначенням посадової особи необхідно закріпити дефініцію поняття службової особи. За таких умов не виникало б питань щодо правильного застосування норми п. 1 ч. 1 ст. 18 КАС України, якою, як уже відмічалось, до предметної підсудності місцевих загальних судів як адміністративних віднесено спори за участю не лише посадових, а й службових осіб місцевого самоврядування [11, с. 81].

Водночас деякі правознавці на підставі аналізу норм КАС України щодо визначення повноважень суду за предметною підсудністю стверджують, що їх розгалуження, нечіткість і встановлення численних винятків порушують принцип доступності до суду в адміністративному судочинстві. До того ж має місце поступове збільшення обсягу повноважень місцевих загальних судів як адміністративних щодо розгляду й вирішення окремих категорій адміністративних справ. Така тенденція призводить до зниження впливу конституційного принципу спеціалізації щодо побудови системи судів загальної юрисдикції в Україні, а також спотворює сутність цієї засади, яка полягає в якісному розгляді таких справ та їх розгляді в розумні строки.

Територіальна підсудність встановлює сукупність правил (ст. 19 КАС України), якими визначається розмежування компетенції адміністративних судів одного рівня залежно від місця розгляду адміністративних справ у першій інстанції. Правила територіальної підсудності в адміністративному судочинстві є досить різноманітними та включають у себе загальний порядок, а також правила виключної й альтернативної підсудності [7, с. 178]. Так, ч. 1 ст. 19 КАС України закріплює, що адміністративні справи вирішуються адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених цим кодексом. Адміністративні справи з приводу оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, які прийняті (вчинені, допущені) щодо конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань), вирішуються за вибором позивача адміністративним судом за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) цієї особи-позивача або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених КАС України. У разі невизначеності КАС України щодо територіальної підсудності адміністративної справи така справа розглядається місцевим адміністративним судом за вибором позивача (ч. 5 ст. 19 КАС України) [3].

Інстанційна підсудність визначається повноваженнями окремих ланок судової системи на підставі виконуваних ними функцій (розгляд у першій інстанції, апеляційний розгляд, касаційний тощо). Стаття 20 КАС України встановлює підсудність адміністративних справ залежно від інстанції, тобто ієрархії й місця судового органу в конкретній системі адміністративних судів. Загальне правило щодо інстанційної підсудності адміністративних справ полягає в тому, що в Україні існує триланкова система адміністративних судів.

На першій ланці (інстанції) перебувають місцеві адміністративні суди (наприклад, місцеві загальні суди, які діють як адміністративні суди, та окружні адміністративні суди). Також судами першої інстанції є всі апеляційні адміністративні суди. Так, відповідно до ч. 2 ст. 183 КАС України адміністративні справи про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщуються, з мотивів суспільної необхід-

ності розглядаються та вирішуються апеляційним адміністративним судом за місцем розташування нерухомого майна, що підлягає примусовому відчуженню. Саме цією нормою законодавець наділив усі апеляційні адміністративні суди новою функцією, за якою ці суди розглядають такі справи як суди першої інстанції.

До другої ланки (інстанції) належать адміністративні апеляційні суди, які розглядають в апеляційному порядку справи щодо перегляду судових рішень місцевих адміністративних судів (місцевих загальних судів як адміністративних судів та окружних адміністративних судів) за умови, що місцеві адміністративні суди перебувають у межах їх територіальної юрисдикції.

До третьої ланки (інстанції) судової системи належить Вищий адміністративний суд України (далі – ВАС України), який має повноваження щодо перегляду судових рішень місцевих та апеляційних адміністративних судів у касаційному порядку як суд касаційної інстанції. Водночас на рівні цього суду встановлено правила, за якими у випадку, визначеному ч. 6 ст. 177 КАС України, ВАС України переглядає в апеляційному порядку як суд апеляційної інстанції судові рішення Київського апеляційного адміністративного суду. Відбувається певна трансмісія інстанційної підсудності залежно від характеру судової справи.

Реформування інстанційної підсудності адміністративних справ передбачає створення такої системи судових інстанцій, за якої учасникам судочинства мають забезпечуватись рівні права на оскарження судових рішень (кожен суд повинен виконувати функції лише однієї інстанції). Беручи до уваги позитивні форми діяльності ВАС України та досвід зарубіжних країн, Р.В. Вагаманюк вважає за доцільне залишити змішану систему інстанційної підсудності адміністративних справ, відповідно до якої ВАС України виступає як суд касаційної, а в окремих випадках – першої інстанції. Наділення ж апеляційних адміністративних судів повноваженнями першої інстанції та, відповідно, ВАС України повноваженнями апеляційної інстанції є неприпустимим і таким, що порушує Конституцію України. Таким чином, віднесення до підсудності апеляційних адміністративних судів розгляду окремих справ у першій інстанції позбавляє учасників таких проваджень, рівних з учасниками інших проваджень, прав на оскарження судових рішень у зв'язку з відсутністю в такому випадку касаційної інстанції [1, с. 179].

Висновки. Підсудність адміністративних справ за участю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб варто розглядати в двох аспектах: по-перше, як адміністративно-правовий інститут, норми якого регулюють належність адміністративної справи щодо компетенції окремої ланки системи адміністративних судів і конкретного адміністративного суду цієї системи; по-друге, як сукупність адміністративних справ, які завдяки своїм властивостям (змісту справи, суб'єктам справи – органам місцевого самоврядування та їх посадовим особам, предмету спору) належать до компетенції як системи адміністративних судів у цілому, так і окремого суду цієї системи.

Підсудність справ адміністративним судам за участю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб доречно досліджувати, базуючись не лише на ознаках справи та компетенції адміністративного суду, а й на принципах інстанційності судочинства та нормах, що регулюють одноособовий чи колегіальний розгляд справи. Значення підсудності не обмежується організаційною роллю під час звернення до адміністративного суду. Варто звертати увагу також на теоретико-правове значення норм цього інституту для реалізації завдань правосуддя в адміністративних справах за участю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Список використаних джерел:

1. Ківалов С.В. Предметна підсудність в адміністративному судочинстві : [монографія] / С.В. Ківалов, С.В. Білуга, А.О. Неугодніков. – О. : Фенікс, 2012. – 202 с.
2. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство : [навч. посібник] / [Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевська, Р.В. Сінельник та ін.] ; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/2747-15>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/8073-10>.
5. Підсудність в адміністративному судочинстві : [метод. рекомендації] / В.К. Колпаков, А.П. Огородник, Р.В. Вагаманюк та ін. – Чернівці : Золоті литаври, 2011. – 128 с.

6. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України : [навч. посібник] / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
7. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика : [монографія] / [С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова, Д.А. Козачук та ін.] ; за заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – О. : Фенікс, 2013. – 394 с.
8. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства : [монографія] / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці : Місто, 2011. – 384 с.
9. Панченко О.О. Проблемні питання підсудності адміністративних справ / О.О. Панченко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 4. – С. 9–21.
10. Кравченко В.В. Конституційне право України : [навч. посібник] / В.В. Кравченко. – 6-те вид., випр. та доп. – К. : Атіка, 2008. – 592 с.
11. Писаренко Н.Б. Деякі питання розгляду судами справ за участю органів та посадових осіб місцевого самоврядування / Н.Б. Писаренко, І.В. Бойко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2014. – № 2. – С. 78–86.
12. Ватаманюк Р.В. Інститут підсудності в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Р.В. Ватаманюк. – Львів, 2011. – 16 с.

ФІЛЬШТЕЙН І. В.,
слідчий слідчого управління
(Головне управління Національної поліції
України в Кіровоградській області)

УДК 321.7

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ (НА ДОСВІДІ ГРУЗІЇ)

У статті розглянуто грузинський досвід боротьби з корупцією та можливість його використання під час реформування Національної поліції України. Також зроблено висновки й пропозиції щодо шляхів подолання корупції в органах внутрішніх справ Національної поліції України на основі досвіду Грузії.

Ключові слова: боротьба з корупцією, досвід, поліція, реформа поліції.

В статье рассмотрен грузинский опыт борьбы с коррупцией и возможность его использования при реформировании Национальной полиции Украины. Также сделаны выводы и предложения о путях преодоления коррупции в органах внутренних дел Национальной полиции Украины на основе опыта Грузии.

Ключевые слова: борьба с коррупцией, опыт, полиция, реформа полиции.

In the article the Georgian experience in fighting corruption and the possibility of its use in the reform of the National Police of Ukraine. Also, conclusions and proposals on how to overcome corruption in the National Police Internal Affairs of Ukraine on the basis of the experience of the Georgia.

Key words: fight against corruption, experience, police, reform of the police.

Вступ. Однією з головних проблем українського суспільства є корупція, існування якої не просто зупинило розвиток суспільства, а взагалі загрожує національній безпеці. Органи внутрішніх справ, як і інші державні інституції, також були уражені корупцією, тому з органу, що захищає права й свободи громадян, перетворилися на орган, який захищає інтереси окремих олігархічних і політичних груп.

